

รหัสโครงการ: **MRG4880035**
 ชื่อโครงการ: **โครงการ ผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลง
 จัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free trade Area)**
 ชื่อนักวิจัย: **นิสิต พันธมิตร**
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 E-mail: **nisit@econ.cmu.ac.th**
 ระยะเวลาโครงการ: **1 มิถุนายน 2548 - 31 พฤษภาคม 2550**

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อที่จะทำการหา (1) รูปแบบการค้าชายแดน
 บทบาทของเงินบาท และปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อตกลง
 การค้าเสรี (Free Trade Agreement) ระหว่างไทย-จีนว่าส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนใน
 ภาคเหนืออย่างไร (2) ผลกระทบด้านสวัสดิการของประชาชนในภาคเหนือในสาขาการผลิต การ
 บริโภค โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการวิจัยเอกสารจากข้อมูลทุติยภูมิ
 ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบของการค้าระหว่างไทยและจีนตอนใต้ในภาคเหนือประกอบด้วย
 2 ฝ่าย คือ ผู้ประกอบการไทยและจีนซึ่งพัฒนาความสัมพันธ์กันมาเป็นระยะเวลานาน
 (2) รูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินของการค้าชายแดนจะชำระค่าสินค้าผ่านผู้แทนจากคู่ค้า
 รายใหญ่ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้ที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเงินตราทั้ง 2 สกูลเป็นผู้ชำระค่า
 สินค้าระหว่างกัน (3) ระบบการชำระเงินโดยเงินสกุลบาทจำกัดอยู่เพียงการค้าตามบริเวณ
 ชายแดนไทยที่ผู้ประกอบการติดต่อการค้าระหว่างกัน (4) รูปแบบการชำระเงินค่าสินค้าไม่นิยม
 ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์แต่เป็นการกำหนดการแลกเปลี่ยนระหว่างคู่ค้าเอง (5) อุปสรรคของ
 การค้าชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาในเรื่องของการจัดการการค้าชายแดน ความร่วมมือ
 ระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้า ส่วนผลการศึกษาผลกระทบของข้อตกลงการค้า
 เสรีพบว่าก่อนที่จะมีข้อตกลงดังกล่าวผู้ประกอบการค้าไทยมีการส่งออกอย่างเป็นทางการผ่าน
 ศุลกากรเนื่องจากการได้รับประโยชน์ทางภาษี แต่การนำเข้านั้นมักจะกระทำการค้านอก
 ระบบ แต่ภายหลังจากการมีความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (พิกัด
 ศุลกากร 07-08) ลงให้เหลือร้อยละ 0 ทันที ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมานั้น การ
 นำเข้าทั้งผักและผลไม้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังจีนนั้นมีเพียง
 ผลไม้ที่สำคัญ คือ ลำไยที่มีการเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เราสามารถกล่าวได้ว่าข้อตกลงการค้าเสรี
 ในหมวดของผักและผลไม้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการค้าชายแดน เพียงแต่ทำให้มูลค่า
 การค้าชายแดนระหว่างไทย-จีนตอนใต้เพิ่มขึ้น ส่วนผลการศึกษาโดยการออกแบบสอบถามจาก
 ผู้ประกอบการจำนวน 128 ตัวอย่างและเกษตรกรจำนวน 400 ตัวอย่างพบว่าทั้งสองกลุ่มมีการ
 รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรีน้อยมากรวมไปถึงการปราศจากความรู้ความเข้าใจที่
 ถูกต้องเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าว

The objectives of this paper were to examine the pattern and composition of the border trade payment system, and role of baht currency. It also aimed to explore the problems and obstacles of this border trade, particularly in an FTA agreement between Thailand and China, and how that affected the border-trade patterns. This study was based on analysis of both survey data obtained from in depth interviews and secondary data from relevant sources. The results of the study were as follows: (1) the trade pattern between Thailand and southern China was conducted by 2 parties; Thai and Chinese traders. (2) In on-border trade payment, the clearing agents, who came mostly from bigger counterparts, became representatives in the settlement of trade accounts among trading partners. (3) The role of the baht currency was restricted along the border when trading partners from the two countries had a trade connection. (4) Unofficial payment was used from Chinese connections in offsetting the account balance between the trade partners. (5) Barriers existed for the business expansion of border traders in both border countries; including lack of stall arrangements in trans-border trade, and scarce cooperation among government officers in various departments. Before the FTA agreement, Thai traders officially exported through custom formalities because of tax benefits. Import was, on the contrary, mostly performed unofficially. However, since October 1, 2003, when agreement was made between Thailand and China on accelerated tariff elimination in all fruit and vegetable products under the early harvest programme (subject to HS Chapter 07 and 08), imported fruit and vegetables from China increased significantly. On the other hand, the export volume in northern Thailand increased dramatically in Longan. In other words, the FTA agreement does not affect the border trade pattern, but does stimulate the border- trade volume between Thailand and southern China. Finally, the empirical evidence collected, using questionnaires interviewing 128 Thai border traders and 400 farmers in the studied area, shows that both groups not only lack FTA information, but also misperceive the importance of these agreements.